

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretiuu abonamentului:		Pretiuu insertiunilor:		Correspondintiele sè se adreseze Redactiune dela „BISERIC'A si SCOL'A“ in Aradu, la institutul pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . .	5 fl. — cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu		
„ „ „ „ 1/2 anu . . .	2 „ 50 „	cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte		
Pentru Romani'a si strainetate pe anu .	7 „ — „			
„ „ „ „ 1/2 „	3 „ 50 „	4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.		

Nru 236. bis.

Prea Onoratoru Parinti Protopresbiteri,

Onorata preotime parochiala si evlaviosiloru crestini din Eparchi'a de Dumnedieu scutita a Caransebesiului!

O sórte amara, o nespusa nenorocire a atinsu orasiulu Segedinu si satele din imprejurulu lui. S'au si implinitu 14 dile, de cand locuitorii orasiulu Segedinu si ale sateloru din imprejurulu lui s'au luptatu eroicesce in contr'a valuriloru pustiitóre ale potopulu. Inse tóte incordárele, tóte luptele omenesci au fostu zadarnice. Nimicu nu a potutu abate sórtea cea ingrozitóre. Mercuri in 12. martiu nou la 3 óre dupa amédi, torentii apei Tis'a au ruptu ultimile dálme si au inecatu totu orasiulu Segedinu. Catastrofa nu se póte descrie. Orasiulu sémana unei ruine. Suma de ómeni si-au perdutu viéti'a, éra altii tóta averea loru si astadi sunt cersitori. Pagub'a este enorma.

Aprópe la 70,000 de suflete perdiendu-si vatr'a loru, retacescu ca fugari in tóte partile si sunt espusi lipsei celei mai crancene, neavendu unde se-'si plece capulu!

In faci'a acestei grandióse nenorociri cu inim'a infranta de durere vinu a apelá la semtiulu vostru crestinescu, Iubitiloru preoti si crestini! si a ve rogá pe toti fara deosebire bogati si seraci, teneri si betreni de orice stare si meseria, cá fiacare dupa potinti'a s'a se alerge in ajutoriulu celoru nenorociti prin versarea apelu din orasiulu Segedinu si imprejurulu lui. Fiacare se contribue spre acestu scopu in bani gat'a séu in chrana, in victualii cu ce vá poté. A ajutá iute pe acesti nenorociti este cea mai-inalta detorintia crestinesca, placuta lui Ddieu. Tóte colectele in bani si in naturalii, se se predée comiteteloru alese anume pentru adunarea acestoru ajutóre, éra unde nu sunt alese comitete, ajutórele se se dea la judele cercualu administrativu alu loculu.

Afara de acestu grabnicu ajutoriu, de care este lipsa in totu minutulu, indatorezu cu deosebire pe

preotimea, comitetele si epitropiele parochiali, ca epitropiele parochiali in fiacare dumineca si sarbatóre, pana vá incetá suprem'a lipsa de ajutorire, se póte in fiacare bisericu unu tasu separatu, si se adune cu elu bani de indurare dela crestini in favorulu inundatiloru prin versá-rile de apa ale fluviulu Tis'a din martiu 1879; si acesti bani de mila, preotimea in intielegere cu epitropii se-i tramita indata la oficiulu politicu de cercu (szolgabiró), de care se tiene comun'a bisericésca, cerendu cuitantia de pe care se se iá o copia, si se se tramita de a dreptulu mie.

In fine Ve aducu aminte, Iubitiloru! cá precum aurulu se lamuresce in focu, asia si iubirea de aprópelui se dovedesce in dilele necazului si ale nenorocirei, de aceea alergati fara nici o amanare in ajutoriulu nenorocitoru vostri compatrioti cu totu, ce ve este in putintia.

Impartesinde-Ve binecuventarea archierésca sum.

Alu Vostru tuturoru

Caransebesiu in 2 | 14. martiu 1879.

voitoriu de totu binele

Joanu Popasu m. p.
Episcopu.

In cestiunea introducerei limbei magiare in scól'a poporala.

Este bine, ca in cestiunile, ce ne privescu de aprópe, se tienemu contu de totu ce se intempla in tiéra. Cu chipulu acest'a putemu satisfacé consciintiei nóstre, indeplinindu-ne detorinti'a in fiecare cauza, ce ne privesce, si ne putem rectificá inaintea istoriei, declinandu dela noi in cestiuni si mesuri, pe cari nu le vedemu necesari si oportune orice responsabilitate pentru consecintie. Conscii acestui principiu ne vedemu indemnati a ne ocupá de nou de cestiunea introducerei limbei magiare in scólele poporali. Acést'a ni o impune o impregiurare, de carea amu vediutu, cá s'a ocupatu cu predilectiune in septeman'a trecuta pres'a magiara.

S'a substernutu adeca din Marmati'a orepresentatiune Maiestátii Sale, augustului nostru suveranu, semnata, dupa

cum dicu foile, de preotii, primarii comunali si o parte din inteliginti'a de acolo. In acea reprezentatiune se declara potenta, ca sunt pentru introducerea limbei magiare.

Din incidentulu acestei reprezentatiuni, de a carei genesa nu voimu a ne ocupá, in pres'a magiara s'a accentuat de nou necesitatea cunoscutei mesuri legislative, declarandu-se si de asta data pasulu episcopatului romanu si alu deputatiunilor consistorieloru „de unu atentatu contra ideii de statu ungurescu, si de o vatamare a guvernului si legislatiunei ungare si altele multe.“

Nu ne amu miratu nici decát de aceste insinuári nemeritate. Suntem dedati acum cu ele desí chiar interesulu bine intielesu alu patriei comune ar fi pretinsu, ca ele se nu se auda nici odata in acésta tíera atât de multu cercata de sórte. Ne a cuprinsu inse mirarea, cand am vediutu, ca se face cu acea reprezentatiune atât'a capitalu, si i-se atribue atât'a momentuositate.

Romanii semnati in acea chartia dicu adeca, ca ei semtu necesitatea de a invetiá limb'a magiara, si astfelu pretindu sè-se introduca ca studiu obligatu in scóla poporala. Acestu argumentu ni se pare in adeveru fórte curiosu, si nu lu-putem intielege. Mintea sanatósa si esperiinti'a ne spunu, ca celu ce vrea se invetie o limba, nu ascépta se-lu impinga niminea, ci se apuca de studiu. Daca romanii subscrísí in acelu documentu voiescu se invetie limb'a magiara, noi nu cunóscemu pe nimenea in tíera, carele le ar puté pune stavila in acésta privintia. Aci lucrulu este fórte simplu: daca scólele loru sunt comunali, atunci eo ipso limb'a magiara li se propune destulu de bine si o potu invetiá, cum dorescu; ér daca sunt confessionali, apoi sunt liberi, nu ii-opresce nimenea, ba din contra voru affá de siguru destui spriginitori ca se o póta introduce ei insisi in scóla, si se o invetie, cum le place, si cât voru voi. A pretinde pentru acést'a o lege speciala insemnéza dupa noi a nu te scí folosí de libertate si a te dechiará insuti pe tene de miórenu, unu lucru de siguru fórte odiosu pentru fiecare omu.

Si mai curiosu ni s'a parutu apoi unu argumentu adusu pentru introducerea limbei magiare de unu insemnatu diariu magiaru din capitala. Acestu diariu ne spune, ca episcopii romano-catolici, si episcopii ruteni s'au dechiaratu pentru punerea in vietia a proiectulu de lege. Noi nu vedemu in acésta dechiaratiune nici o miuune. Ne mirámu inse, cand vedemu, ca acésta impregiurare se folosesc de unu argumentu atât de puternicu pentru introducerea limbei magiare, si se privesce de o buna ocaziune pentru a se vorbí intr'unu modu, pe carele nu voimu a-lu caracterisá, de prelatii nostri.

Noi credemu, ca a sositu degiá de multu timpulu, ca se ne cunóscemu mai bine unii pre altii, se ne respectámu vederile, si se nu despretiimú sinceritatea acolo, unde o affámu. Pasulu prelatiloru romanu nu a fost nimicu altu ceva, decát unu pasu dictatu de opiniunea publica a poporului romanu. Pré Santiele Loru, episcopii romanu trebuiau se fie sinceri facia de statu si facia de Tronu, si se le descopere vederile poporului, asia precum s'a manifestatu ele in o multime de adrese si petitiuni din tóte pártile locuite de romanu. Acést'a li o dictá atât positiunea ce o ocupa facia de puterea de statu, cât si reportulu facia de poporu.

Dreptu aceea nu erá si nu este nici decát consultu, ca in grelele impregiurári, in cari se gasesce astadi tíer'a „se turnámu uleiu pre focu,“ si se nutrimu cu voi'a unu sembure de cértá si neintielegeri intre factorii chiamati a lucrá din tóte puterile la sustinerea si desvoltarea patriei comune.

Víitoriulu indiviidloru si alu oricarei societáti din lume este acoperitu de unu velu desu, prin carele nu potu strebate nici cei mai puternici ochi ai muritoriloru. Cine ne póte astadi spune, ce póte se aduca diu'a de mane mai cu séma intre grelele impregiurári ale vietii actuali. Se nu uitámu deci nici odata, ca in timpuri grele, in timpuri de crisa nu este nimenea atât de slabu, carele se nu ne póta fi de folosu, si se nu ne póte multu ajutá. De aceea nu este nici decát consultu nici oportunu a ne instreiná cu voi'a uni de altii.

Ori cari fi inse rezultatulu cestiunii, noi nutrimu firm'a convingere, ca romanulu si-a facutu si continua a-si face detorintia facia de Tronu si facia de patria. Apoi credemu, ca este de siguru mai bine a fi sincéri si espune temerile poporului la locurile competente, decát a lucra pe sub ascunsu si a face pregatiri, ca se parasesci tíer'a, dupa cum se dice, ca se pregatescu a o face Serbii din Banatului a emigrá in Serbi'a.

Influinti'a familiei in desvoltarea omenimei.

(Continuare.)

Daca cas'a parintésca este petrunsa de spiritulu amórei si alu detorintei, si daca intrens'a domnesce spiritulu religiosu si fetulu lui moralitatea, atunci ne putem asteptá, ca o astfelu de casa va cresce societáti omenesci membri folositori si fericiti; deórece exista presupunerea basata pe o indelunga esperiinta, ca acesti prunci ajungendu in etate voru urmarí intru tóte pe parintii loru, si astfelu voru puté contribuí prin puterile loru la desvoltarea societáti, in carea se gasescu. Daca din contra se crescú pruncii in o casa, unde prevaléza nesciintia, egoismulu si imoralitatea, atunci pe nesemtite si-insusiescu tóte aceste defecte, si ajungendu in etate, devinu cu atât mai periculosi societáti, cu cât astadi sunt espusi la diferitele ispite ale asia numitei vietii civilisate. „Cresceti copilulu prin unu sclavu,“ dicea unu elinu in vechime, „si te vei tredí, ca mai tardiu ai in locu de unu sclavu doi.“

Copilulu imitéza totu ce vede in giurulu seu. Totu ce intempina elu in acésta etate, devine unu modelu pentru tienut'a, miscarea, moravurile si caracterulu seu. „Pentru copilu,“ dice Richter, „sunt anii dantai, in cari incepe a cunóscé si a imitá societatea, in carea se gasesce, etatea cea mai insemnata din vietia.“ Fiecare educatoriou nou indreptéza mai pucinu decát antecesorulu seu, si infine daca vomu priví intréga vietia ca o scóla, ne vomu convinge, ca acésta scóla practica cu tóte esperientiele ei valoréza pentru omu mai pucinu decát influinti'a, ce o avea odinióra asupra-i doic'a sa. Modelele au o influintia decideria in desvoltarea copilului. Daca voimu deci se crescemu dintr'ensulu unu caracteru frumosu, atunci se-i dámu unu modelu frumosu. Modelulu celu mai acomodatu in ochii copilului este mam'a. „O mama“, dice Herbert, „valoréza cât 100 de invetiatori.“ Mam'a este in cas'a parintésca magnetulu tuturoru inimiloru, ea este stéu'a luminatória, asupra carei'a se indreptéza ochii tuturoru. Toti pasii ei sunt obiectu de imitatiune, si acésta imitatiune este, dupa cum se esprima Bacon, „o lume de invetiaturi.“ Esemplulu valoréza de regula mai multu decát doctrin'a. Elu este o instructiune fara cuvinte, dar carea produce mai multu, decát aceea ce póte se faca cea mai istétia limba. Cele mai bune invetiaturi nu potu produce decát fórte pucinu acolo, unde sunt insocite de esemple rele. Omulu urméza de regula esemplulu mai multu decát invetiaturei. Ba o invetiatura, insocita de fapte rele, din partea aceluia, carele o invétia produce numai reu, deórece propaga unulu din cele mai mari vicii: hipocrisi'a (fariseismulu). Se nu credemu apoi, ca pruncii nu sunt in stare a judecá asupra inconsecintiloru si contradiciloru, in care cadu parintii, cand un'a ii-invétia, ér alt'a facu, pentruca ei intielegu tóte acestea, si incepu a ne urmá. Fiecare fapta, ce o vede pruncul, are influintia asupra tienutei lui, ér totalitatea faptelor, ce le vede seversindu-se de ómenii mari din giurulu seu i-forméza caracterulu.

Mam'a are de regula o influintia mai mare asupra activitáti si tienutei pruncului, de aceea esemplulu ei este de o insemnata multu mai mare, decát esemplulu tatalui. Acést'a provine din impregiurarea, ca cas'a este domeniulu si imperati'a femeii. Aci are ea tóta ingrigirea asupra-si

ér asupra prunciloru are o putere netiemurita. Ea este unu esemplu si unu modelu, pre care lu-au pruncii continuu inaintea ochiloru, lu-observéza, si lu-imitéza.

Cowley asemanéza influinti'a esemplorulu si ideiloru ce se intiparescu in sufletulu copilulu cu literile, ce se taia in cój'a unui pomu, cari apoi cu timpulu crescú si se látiescu. Impresiunile, ce le primesce omulu in etatea copilariei, ori cât de nensembrate ni s'aru paré, nu se stergu nici odata din sufletulu lui. Ideile, ce le primesce copilulu in anii dantai, sunt ca nesce sementie aruncate in pamentu. Ele remanu aci câtv'a timpu, dup'aceea incoltiescu, si mai tardiu se manifestéza in cugete, fapte si datine. Astfeliu mam'a traiesce mai departe in copii ei, pentrucá acesti'a se acomodéza intru tóte manierei, limbei, tientei si modulu de viétia alu mamei. Datinele si caracterulu mamei, devinu datinele si caracterulu copiiloru. Iubirea mamei facia de copii este o provedintia a omenimei in forma veduata. Influinti'a ei este continua si universalá. Ea incepe cu prim'a resuflare, si dominéza intréga viéti'a omului. De aceea nu este nici decát exagerata asertiunea, cá fericirea séu nefericirea, sciinti'a séu nesciinti'a, cultur'a séu barbari'a lumiei, depinde in unu gradu fórté mare dela modulu, cum scie se-si eserceze femeia influinti'a sa in casa. Emerson dechiara, cá dupa influinti'a femeiloru bune asupra educatiunei se póte judecá gradulu de civilizatiune alu unui poporu. Ba poti dice cá viitorulu copilulu se póte prevedé inca din braciele mamei. Ce va iesi odinióra din acestu copilu este pendente dela esemplulu si desvoltarea, de carea s'a impartasitu de catra primulu seu crescatoriu.

Femeia cresce mai humanu, decát toti ceialalti invetiatori. Barbatulu este creerulu, femeia este inim'a omenimei, barbatulu este chiamatu a judecá, femeia a semti, elu este puterea, ér ea este grati'a, decórea si consolarea societáti. Barbatulu este chiamatu o ingrigi de desvoltarea mintii, ér femeia de desvoltarea inimei. Barbatulu are detorinti'a a in grigi, ca prunculu se-se inarmeze cu cât mai multe cunoscintie, ér femeia are se-lu deprinda a iubi, si prin acést'a a-lu pune in positiunea, de a scí cum se aplice cunoscintiele cascigate, si a se inaltá la virtute. Influinti'a tatalui si a mamei se arata cât se póte de evidentu in viéti'a santulu Augustinu. Tatalu seu, unu industriasiu seracu era mandru pe capacitatea fiului seu, de aceea se nesuá din tóte puterile a-i procurá ocasiunea, ca se si-inmultiesca cât mai multu cunoscintiele; in acelasi timpu inse mam'a sa Monica se siliá din tóte puterile a-i desvoltá inim'a, aretandu-i bunurile neperitórie. Ea nu incetá a lu-indemná la pietate si curatieni'a moravuriloru, ér cand audi, cá fiulu seu a inceputu a duce o viétia rea, intre lacrimi de durere se rugá continuu la Ddiu pentru indreptarea lui, pana cand infine rugatiunea ei fú audita. Astfeliu iubirea ei invinse, ér pacienti'a si bunatatea inimei mamei si-primira resplat'a in convertirea la crestianismu atát a fiului, cât si a barbatulu seu, dar mai vertos in viéti'a ulterióra a fiului seu, carele prin activitatea si serierile sale deveni unu adevratu luminatoriu alu lumiei crestine. Factorii decidietori inse in viéti'a acestui mare barbatu, au fost fara indoiea impresiunile, ce le a primitu elu in etatea copilariei prin esemplulu si invetiaturile mamei sale.

Sunt apoi multe casuri, in cari se constata, cá impresiunile facute asupra copilulu in anii cei dantai se manifestéza mai tardiu in fapte, chiar si dupace respectivulu individu câtv'a timpu a dusu o viétia rea, insocita de totu soiulu de vitii. Parinti au facutu tóte, ca se desvólte din pruncii loru unu barbatu de virtute si caracteru, tóte acetee se paru inse nisce lucruri zadarnice. Uneori inse se intempla, cá tardiu dupa mórtea parintiloru, póte cá chiar dupa dieci de ani pruncii si-vinu in fire, si esemplulu si invetiaturile parintiloru incepu a aduce fructele dorite. Unu esemplu de astfeliu de natura este viéti'a preotulu John Newton. Acest'a a dusu ca teneru si ca marinariu cea mai scandalósa viétia, dar mai tardiu dupa mórtea parintiloru

sei venindu-si in ori si-aduse aminte de invetiaturile, cele audise ordinióra ca copilu in cas'a parintésca, si astfeliu deveni omu virtuosu. Unu altu esemplu ne ofere unu barbatu de statu insemnatu din Americ'a, carele se sprimá odinióra in urmatoriulu modu: „Eu asi fi devenitu unu ateistu, daca nu m'ar fi retienutu dela acést'a o impregiurare si anume: suvenirile din timpulu copilariei, in carele fericit'a mea mama me luá de mana, me punea in genunchi, si me invetiá se me rogu: Tatalu nostru.“

O mama buna se póte numi cu dreptu cuventu unu opu maretiu alu naturei, pentrucá mam'a influintiéza multu mai cu succesu decát tatalu intru desvoltarea némului omenescu. Mam'a respandesce in casa acelu aeru moralu, careleeste pentru omu tocma asia de necesariu, ca si aerulu fisicu pentru desvoltarea corpulu. Cea din urma coliba devine unu adevratu foculariu de multiemire, virtute si fericire, daca este condusa de o femeia, diligenta, curata si virtúosa. O astfeliu de femeia face din cas'a, pe care o conduce unu adevratu sanctuariu, menitu a adeposti pe barbatulu seu in valurile vietii, a fi unu adevratu locu de repausu dupa lucru, a-lu consolá in nenorocire, si a-i face in totu timpulu bucuria.

O casa bine organizata este dara cea mai buna scóla atát pentru teneru cât si pentru betranu. Fiecare póte invetiá aci pacientia si predominire, fiecare se póte deprinde cu spiritulu de supunere si detorintia. Aci se desvólte apoi sentiulu de umanitate si patriotismulu. Iubirea din familia nasce iubirea de patria. Barbatulu, carele si-ibesce famili'a si prunculu, carele invétiá in cas'a parintésca a iubi famili'a sa, desvólte aceeasi iubire si facia de patria.

Precum se póte numi o buna familia celu mai bunu institutu de educatiune, tocma asia esto o nenorocire pentru societatea omenésca o familia, care nu si-precepe chiamarea. Miseri'a, ce o respandescu casele rele nu se póte descrie. Mame si doici rele inficiéza societatea cu o multime de vitii, cari se sustienu pana la cea din urma resuflare. Ceea ce a stricatu in pruncu o mama rea, nu pote repará cea mai buna educatiune in decursulu vietii. Daca mam'a este lenesia, fora renduiéla si incarcata de vitii, daca in casa domnesce disordine, nemultiemire si cértá, atunci o astfeliu de casa devine unu isvoru de miseria, ér pruncii, cari au nenorocirea a fi crescuti intrens'a se corumpu pentru intréga viéti'a si devinu numai o sarcina pentru societate. Napoleon Bonaparte dicea de multe ori: „tienut'a buna séu rea, ce o va observá in viitoriu unu copilu, depinde intru tóte dela mama s'a.“ Elu ascriá in mare mesura tóte rezultatele obtienute in carier'a sa mamei sale. „Nimenea,“ dice unu biografu alu lui, „nu avea asupra lui Napoleon Bonaparte influintia decát mama sa, carea prin delicateti'a ei insocita de strictetia si dreptate lu-scieuse cascigá intr'atát'a, incát in totu momentulu i-aretá amóre, respectu si supunere. Dela dens'a iuvetiase elu a se supune.“ Actualulu cancelar alu Germaniei, principele de Bismark inca are de a multiemi multu mamei sale. Acést'a erá o femeia liniscita, seriósa si cu multu spiritu. Ea desvólte in fiulu seu inca din copilaria unu doru puternicu dupa studiu si activitate spiri-tuala, i-inspirá o ambitiune nobila si tendinti'a de a meditá inca de micu asupra cestiuniloru, cari l'au inaltiatu la positiunea, ce o ocupa astadi.

(Va urm.)

Scól'a facia de ocupatiunile poporului.

Fóia pedagogica „Allgemeine österr. Lehrerzeitung“ din Prag'a contine in nrulu 10 din a. c. o correspondintia din Baden, in carea se spune, cumca diregatori'a scolara mai inalta a tierii de acolo aréta o deosebita, viua interesare facia de straduintiele „Reuniunei berlineze pentru serguinti'a intru industri'a casnica.“ Acésta autoritate scolara mai inalta vrea se suscite infintiarea de scóle de lucru séu professionale pentru scolari in orasiile mai mari. In Pforts-

heim s'a si infintiatiu o astfeliu de scóla sub conducerea unui invetiatoriu poporalu, carele a absolvatu in Berlin cursulu pentru invetiatori referitoriu la acestu ramu de instructiune. Scopulu acestoru scóle sta in prim'a linia intru a contrabalantiá daunele ce se casuina in diu'a de astadi prin dresur'a spirituala pré fortiata, si in a dou'a linia spre a tredi si promová in prunci gustu si desteritate pentru industria.

In adeveru o ideia venita la tempu, càci e necontestabilu, cumca de presinte educatiunea corporala, reala se neglige facia cu educatiunea spirituala abstracta. In tempulu mai nou s'a facutu incercári — d'a ecuilibrá in câtv'a daunele cauzate tenerimei de pré marea incordare abstracta spirituala prin introducerea invetiamentului gimnasticu; inse adeverat'a deprindere la munca reala, corporala pan' acum'a n'a aflatu consideratiune pre terenulu educatiunei, decât in scólele fröbeliane.

Se si audu protestári dintre meseriasi, mai cu séma pre la orasie, cumca mai cà nu mai potu affá elevi la invetiarea meseriilor, din cauza cà junimea se trage totu la astu-feliu de chiamári, cari ceru càtu se póte mai pucina ostenéla corporala.

Causele acestui fenomenu suntu evidente. Togmai in anii, candu copii trebuie se se prepare pentru viitórea loru chiamare, densii intru atât'a se deprindu cu ocupatiuni spirituale abstracte, cà si-perdu tóta indemanéla si gustulu pentru lucrulu corporalu, si de si mai amenatu trebuie sè se apuce totusi de acest'a, o facu cu disgustu.

Este dara necessitate imperativa de scóle de lucru pentru copii. Spre realisarea practica a acestor'a se recere multu factu; càci in parte este impreunata cu greutáti. Aci nu este vorb'a d'a purcede din acelu punctu de vedere economicu, cà prin aceste scóle sè se tinda la vre unu castigu, facendu concurentia ataroru rami din mic'a industria; ci scopulu loru este desceptarea si promovarea amórei pentru munca si a istetimei, deprindendu sentiurile, ochii si manile. In Dani'a si in Svedi'a esista deja de multu astu-feliu de scóle in stare in floritória. Intre obiectele de invetiamentu ale loru se cuprindu lucrurile usióre cu ferestreulu (Laubsägen) si masaritul, ciocártilulu (Holzschnitzerei), compactori'a, perieritul si impletirea de corfe. In Berlin de duoi ani s'au introdusu scóle de lucru. Resultatulu loru este fórtie multiamitoriu si mai cu séma principes'a de coróna se intereséza fórtie multu de densele.

Atát'a fói'a numita. Dar' atát'a si este de ajunsu, spre a ni deschide si nóue Romániloru ochii, ca se judecámu despre scól'a nóstra poporala elementara facia cu poporulu, cu ocupatiunile, cu economi'a si facia cu munc'a lui in genere. Poporulu nostru este totu agricolu si ca atare cultivatoriu si de vite.

Barbatii seiu din mic'a industria atát'a càtu le este necesariu pentru dregerea si pregatirea unoru instrumente agricole si casnice si cultiva unele meserii, cari li sunt neincungiuratu de lipsa ca fauraritul, cioplitulu, zidaritul, rotaritul.

Dar trebuie se recunóscemu, cumca le lipsescu mai alesu la industri'a casnica, dar si la ocupatiunea loru principala cunoscinti'a si aplicarea celoru mai bune instrumente si metode. Apoi o parte mare de timpu li trece in zadaru, fiindu cu totulu in lipsa de cunoscintiele multoru rami din mic'a industria, cum este impletitul de corfe, ciocártimea séu facerea de jocuri de lemn (Holzschnitzerei), strungari'a, ciobotari'a, lucrarea cu miculu ferestreu (Laubsägen,) pentru érna, éra pentru véra mai vertosu intrebuintiarea rationala a tempului, a instumenteloru si a metodeloru celoru mai perfecte si practice intru lucrarea pamentului si cultur'a viteloru, éra ca ocupatiune secundaria zidaritul si caramidaritul, cea-ce ar contribui multu la radicarea de locuinte mai demne si mai potrivite.

Femeile au tóta cealalta, si anume cea mai insemnata parte din industria in manile loru.

Pregatirea canepi, a inului si a lanei pentru torsu, torsulu, colorirea torturiloru si nalbirea loru, cu tóte maestritiile loru auxiliare, apoi rischiera, adunarea pre mosóra, urdirea, invelirea, nevedirea, scrobirea si nalbirea, croitul cusutulu etc. etc. se facu numai si numai de femeia casei.

Perseveranti'a femeii románe intru esecutarea acestoru lucruri este admirabila si diliginti'a monstruósa. Abia dórme in lungile nopti de iérna 2—3 óre. Inainte de miediulu noptii femeia singura si cu casnici multi se scóla la torsu, séu la tiesutu, si lucra pon' se vederéza de diua cu barbatia si indemanéla minunata. Dar' abia a pututu implea 3—5 fuse de torsu cu degetele ei ocelite, si tóta véra pe tóte drumuile, câte a avutu a le ambla cu furc'a in bráu, abia a potutu aduná tortu pentru un'a tramba de panza. O tempu alu luminiloru! o seclu alu XIX! pre caud cu unu micu aparatu de torsu totu in atát'a tempu s'ar puté fórtie cât sè-se imbrace nu o familia, ci unu satu intregu pre mai multi ani.

Rischiera si adunarea pre mosóra inca lasa multu de doritu; Dar la urditu atát alérge beat'a muere pre dupe pomi, pre langa gardu, séu pre langa casa, incát ar puté calatori dóue trei si patru poste cu câtu pasi calca dens'a pentru urdirea unei panze, cand apoi termina, cade de franta si de ostenita pentru unu lucru, pre care tiesetoriulu de profesiune dupa o metoda rationala lu-esecuta standu si fluerandu in camer'a sa de lucru multu intr'o óra.

Ve mai mirati apoi cand intrebandu femeia romana dela satu de ce nu si-da fét'a la scóla, ea vi raspunde, cà nu vrea s'o faca preotésa, dascalitia, ori dómna?

Invelirea pre sulu, nevedirea prin itie inca receru fiecare câte o di seperata; ér' tiesutul a câte unei trambe de câte 50—60 de coti tiene câte 3—4 septemani in resboiulu primitivu alu loru, cea-ce in resboiulu perfectionatu se face intr'o singura diua. Apoi nu se tiese numai o panza pre anu; càci trebuescu comesi pentru dile de serbatu si pentru dile de lucratu, trebuescu cióreci, peptarie, surtuce, sumane; trebuescu obele, bráuri, braciri, oprege; trebuescu ponevi, chilimuri, trebuescu saci etc. Tóte aceste mai numai doue bracie au a le face si inca dupa metodele primitive si cu instrumente primitive!

Femeile románe dela sate voru imitá pre cele dela orasie cu atát'a mai multu, cu cât voru capeté o cultura abstracta spirituala numai, si nu voru lucrá de cât numai cu aculu ca si acestea, daca educatori poporului voru remané si mai de parte indiferenti facia de metodele si instrumentele primitive, nepotrivite, ostenitióse si nespornice ale industriei casnice ale femeii dela sate.

Cine ni va imbracá apoi poporulu, séu cu ce si-va plati acest'a panza si alte materii de imbracaminte, cari pon' aci au esitu tóte bine din manile femeii? Dar' femeile ce voru face cu timpulu disponibilu, ne avendu alte ocupatiuni rentabile in locu?

Scólele nóstre poporale, uniculu isvoru de luminare pentru poporu, deprindendu-lu pre acest'a exclusivu numai cu cunoscintie si munca spirituala, anevoiu voru aduce reforme in munc'a practica corporala a lui. Acést'a ni o spune chiar poporulu insusi in simplicitatea sentiului seu practicu verde si destulu de lamuritu, cà scól'a ast'a abstracta i-este numai o sarcina pagubitória. Ei dar noi primim acésta sentintia a sa ca unu fenomenu neexplicabilu.

Én intrebati pre nenea Traila, pentru-ce nu si-da pre Nitiulu seu la scóla, cà densulu fora multa traganare, indata va raspunde ca si femeia de fic'a ei: dar n'o se-lu facu popa, au dascalu, au domnu.

Va se dica: daca voiti se ni damu copii si copilele nóstre la scóla, apoi dati-ne scoli, in cari fetele nóstre se invetie nu numai a cunósce ci si a aplicá si a manuá metodele si instrumentele cele mai perfectionate de torsu, de

fiesutu si de facutu vestminte, a se folosi de metodele si aparatele mai rationale ale nouilor inventiuni; căci suntem inderetru cu seculi. Invetiati feliorii nostri nu numai a vorbi si a recită despre marimea sórelui si a pamentului, despre planete si comete, despre popóra archaice si despre imperatii indepartate, despre mamutu si hipopotam, despre propusetiuni contrase si perióde; cii-invetiati si dedati fiacare instrumentu cand si cum se-lu apuce si se-lu aplice mai bine, cum si cât de afundu se pórté plugulu, cari sementie in cǎ pamentu cand si cum mai cu sporiu se sémána, câte si cari vite se tienu si cum mai cu folosu; scoli, in cari se capete si desteritate si voia de muncitu, ca se se póta nutri si imbracă pre ei si pre copii lor, pre noi betranii si pre voi, cari siedeti si scrieti, calculati, invetiati, predicati, aperiati tiér'a, caletoriti preste tieri si preste mări etc.

Fia-care cu ale sale.

Scól'a poporala elementara ori cât de elementara e si ori cât sunt de intuitive metodele densei, totusi nu si-va ajunge scopulu asia pre cum este intogmita numai pre principiulu muncii spirituale, pre principiulu labórei abstracte. Dens'a nu póte fi nici cand altmíntrelea privita de poporulu ruralu, de cât cu indiferentia si disgustu; căci ce vremu alt'a se intielegemu, cand ne intempina poporulu cu respunsulu stereotipu: „nu mi-facu copilulu dascalu, nici popa, nici domnu,” de cât cǎ scólele poporale nu sunt alt'a decât scóle elementare pentru clasele ce se aplica la professiunile spirituale asia dise liberale; éra nici de cum pentru clasele muncitóre.

Rogu pre dnii profesori de pedagogii, teologii, reuniunile invetiatoresci si tóte reuniunile de cultur'a poporului se spuna, daca scól'a poporala, asia precum este ea arangiata acuma numai pre principiulu muncii abstracte, séu asia numita educatiune spirituala, este bine asiadiata ori nu. Resiti'a montana in 14. Martiu 1879.

Ionu Simu.

Adou'a casatoria a pretilor.*)

I. Casatoria in genere.

Acésta cestiune ni-a pus' congrésulu din tómn'a trecuta pe tapetu, la care inse luandu in consideratiune momentuositatea causei, fórte putinu s'a vorbitu, si chiar si cât s'a vorbitu, s'a vorbitu mai multu din teoria séu duhovnicesce, decât realiter, intuitive séu practice. Si pentru ca se nu cademu in gresielii asi aflá de bine se ventilámu causei acést'a, pentru cǎ nu e de negligatu, căci e vorb'a de precisarea unui misteriu a santei nóstra biserici. Ca se putemu vorbi cum se cade, trebue se determinámu mai antaiu ce e casatori'a? Căci pre langa acést'a trebue sè se întórca tóte ideile, conceptele si canónele referitóre la acestu obiectu. Casatori'a in intielesu stransu si naturalminte luata este legatur'a conjugala dintre barbatu si muiere, prin carea continua cursulu substintiei omenesci, fara de care omenimea ar disparé dupa faci'a pamentului. Acést'a legatura conjugala subsista la tóte vietátile dupa pamentu, ba dupa cum ne spunu botanicii chiar si florile, cari producu róda au legatura conjugala la olalta.

Dnulu nostru Isusu Christos când a pusu fundamentulu legéi nóstre, ca Ddiu nu a lasatu stirbitura nicairi in legea s'a, ci pentru tóte s'a ingrigitu, ca asia legea lui se fia perfecta ca si de aci sè se scie, cumca elu a fost Fiulu lui Ddiu si Ddiu a adevératu. Éta cum definesce elu casatori'a naintea fariseiloru: „Cel'a ce a facutu dantaiu, barbatu si muere ii-au facutu pre ei, pentru aceea va lasá omulu pre

tatalu seu si pre mama s'a, si se va lipi de muerea s'a si voru fi amendoi nnu trupu, pentru aceea *numai sunt doi ci unu trupu.* 1)

Acést'a este o definitiune asia de minunata, incát fara a ne provocá la alte isvóre ulterióre, putem se ne chiarificámu cât de bine. Multi combatu casatori'a ca si unu asiediementu intemeiatu numai pentru desmerdatiune trupésca, din care motivu despretiundu-o, se inaltia cu mintea pona la alu siéptelea ceriu, si o combatu din consideratiuni morale. Inse unii casi acesti'a voindu ca se spriginésca moralulu, fara a scidensii propaga demoralisatiunea pe facia, si idei antireligióse.

La aceste inse voiu reveni mai tardiu; fara acuma se vedemu ce e casatori'a din punctu de vedere religiosu crestinescu si canonicu:

„Casatori'a este misteriuulu legéi cei noue, in care intru *inchipuirea spirituala a lui Christosu cu biseric'a* se binecuvanta legatur'a insocirei, *pentru tóta véti'a* a unei persóne barbatesci si femeesci, inaintea preotului si a publicului; si dupa pus'a apromisiune solemna in biserica din partea fecioloru respective, *despre dragoste imprumutata pana la mórte* preotulu face rugatiunile prescise, pentru sustinerea acelei promisiuni a insocirei si a urmarei ei, ceea ce este *nascearea si crescerea pruncilor.* 2) Acésta definitiune de si e canonica nu se vede de a restringe casatori'a, si dupa mórtea a unei parti casatorite, pentruca legatur'a despre dragostea imprumutata a fost pusa numai pana la mórte, éra nu si dupa mórte. Éra asemenarea ce o face marele canonicu *intre Christosu cu biseric'a si intre partile casatorite este numai o inchipuire spirituala* (póte fi si individuala); inse eu o voiu luá asia, dupa cum este scrisa, ca se nu mi-se póta imputá casi cand asi voi se esplicu tóte in favórea mea.

Intre Christos si biserica intru adevéru nu póte fi alta legatura decât spirituala, pentru cǎ Christosu spiritualminte a intemeiatu biseric'a, si spiritualminte biseric'a este succesiunea spiritului celui mare ddiescu alu lui Christosu ca si intemeiatoriulu ei, si *acésta legatura are se fia vecinica, pentruca e spirituala.* Acuma acést'a asemanare cu asemanarea casatoriei inca este inchipuire spirituala, prin care tain'a, fiinduca e taina se léga de biserica, pentruca asia a poruncitu intemeiatoriulu bisericeii, cǎ ce e alu omului se fia alu omului, si se nu se lipsésca omulu de ce i-a datu Ddiu cu firea s'a cand l'a ziditu, si legea se fia completa.

Inse legatura barbatului cu muerea nu este numai spirituala ci si corporala, este fisica naturala, si natur'a nu are nimicu vecinicu decât numai prin schimbare si reproductiune. Adeca de se si léga cinev'a cu muerea prin casatoria si chiar prin binecuvantarea casatoriei, totusi o parte séu alt'a este supusa peritiunei mai iute si alt'a mai tardiu *si atunci natur'a singura desface casatori'a*, prin metamorfosele ei asiadiate de insusi Ddiu, care a intemeiatu si natur'a si legea crestinesca. Când tóte acestea se intempla dupa voi'a lui Ddiu, adeca si lucrarea naturei si dispuestiunile legéi cei noue, atunci trebue se fia iertata si casatori'a partii, care a scribit'o natur'a prin lucrarea sa legala, căci a disu Ddiu: „*Cǎ nu e bine se fia omulu singuru pre pamentu,*” si daca biseric'a nu iérta casatori'a partii veduve, ar lucrá contra vointiei lui Ddiu, căci ea ar dice atunci din contra: „*Ca omulu trebue se fia singuru pre pamentu,*” prin acést'a sar inpedecá cursulu naturei si apoi „*saltus in natura non datur.*”

Nu este lucru moralu dara a combate casatori'a din nici unu feliu de motivu, pentruca combatandu casatori'a facem protestu contra dispuestiuniloru lui Ddiu, care nu numai iérta casatori'a, ci dice: „*Cǎ nu e bine se fia omulu singuru,*” pentru aceea „*luá Ddiu un'a din cóstele barbatului; si-i facú lui muiere, pre care vedindu-o Adam dise: acést'a este osu din ósele mele si carne din carnea mea,*

*) Publicámu acestu articlu ca si o parere individuala a dlui autoriu, si fara a face de astadata vreo reflesiune. Dechiarámu inse, cǎ nu voimu a prejudecá prin acést'a intru nimicu dispuestiuniloru canonice positive in vigóre in biseric'a nóstra ortodoxa in cestiunea, de carea se ocupa.

1) Mateiu 19. 4-7.

2) Compendiu de dreptulu canonicu de A. B. Siaguna §. 70.

acést'a se va numi muere, pentruca din barbatu este luata." ³⁾ Éra mantuatoriuu Christosu dice: „Cà barbatulu si muerea sunt unu trupu, si ce a impreunatu Ddieu omulu se nu desparta.“ Daca tóte acestea sunt dispusetiuni ddieesci, despre ee credu, cà nu se mai indoesce nimenea, atunci tóte motivele aduse contra casatoriei sunt fumu. Pentruca Ddieu nu voiesce, ca omulu se fia singuru; éra daca barbatulu cu muerea sunt unu trupu, atunci cadiendu o parte din trupulu seu peritiunei, óre daca partea remasa se póte reconstitui, adeca póte suplini golulu séu defectulu trupului seu este pecatu. Acést'a Ddieu nu o opresce nici in legea vechia nici in legea noua.

Santulu Apostolu Pavelu dice: „Cà asi voi toti ómenii se fia precum sum eu, inse fiesce care are darulu seu dela Ddieu unulu asia, — adeca ca densulu — éra altulu altmintrelea. Adeca referitoriu la casatoria dice: cà ar voi ca se fia toti ómenii ca si densulu necasatoriti, dara totusi a fost cu privire la dispusetiunile lui Ddieu si la natur'a si necesitatea ómenesca, càci dice mai departe: „Éra dicu celoru casatoriti si veduneloru, bine este loru de voru remané, pre cum sum si eu, éra de nu, se nu se contenésca, ci sè-se casatorésca, cà mai bine este se se casatorésca decât se ardia.“ „Éra daca móre barbatulu ei (a muerei) libera este, dupa care va vré se se marite, numai in Domnulu.“ ⁴⁾ adeca cu cununia. Prin cuvintele acestea ale St. Apostolu ni se deslégá fórté chiar casatori'a a II dóra si a III si a IV. Totu acestu mare apostolu dice, cà pentru incunjurarea nelegiurii loru „fiesce cari se-si aiba muerea s'a, si fiesce care se-si aiba barbatulu seu.“ Adeca dice apriatu, cà fiesce care barbatu in decursulu vietiei sale se-si aiba muerea s'a, fiesce care muere se-si aiba barbatulu seu, nerestringendu-se numerulu casatoriiloru.

Nu este dara basa in sant'a scriptura la impedecarea casatoriei II séu III si nici chiar dispusetiunile canonice nu au basa destulu de solida in acésta privintia, pentruca nu se baséza nici pre sant'a scriptura, nici pre legile naturei, ci sunt numai concepte si principii ómenesci pre care usulu si pracs'a nu le póte aprobá, ci le ataca in continuu casi nepracticabile.

Si acei'a cari combatu casatori'a a II se abatu dela dogmele credintiei nóstre, si mai multu se vedu a spriginí dogm'a filosofiloru pagani, càri purcediendu dupa principiile neacceptate de biseric'a nóstra: alui Pithagora, Socrates si a stoiciloru, cari considerau trupulu casi o temnitia a sufletului si pre care lu-chinuiaru, cà se scape sufletulu mai iute din elu; combatu casatori'a a dou'a din punctu de vedere alu castitáti séu a curatieniei sufletului, si pentru ca se arete, cà sufletulu este mai mare decât trupulu.

Eu inse sum de parere cà e bine ca se, „dai fie cui ce-i a lui“ mai alesu atunci, cand nu te impedeca acel'a ce te póte, adeca Ddieu. Recunoscú sufletulu de domnu peste trupu, pentruca sufletulu ne face ómeni si nu suntemu dobitoíce; sufletulu este schinteia ddieesca aprinsa in trupulu nostru, este nemuritoriu, este ceva perfectu prin care ne apropiamu de Ddieu si cu ajutoriuu càruia acuma vorbim si de interesulu neputintiosulu de trupu, care inca e alu nostru casi sufletulu; inse fiinduca elu are insusiri mai de diosu decât sufletulu, sufletulu nu trebuie se fia ambitiosu, si se se rusineze de elu séu se-lu asuprésca, casi unu domnu absolutisticu pre supusulu seu, càci intre ele este legatura pusa de Ddieu, si pona susta acésta legatura, trebuie se respecteze unulu drepturile altui'a si sè-se tiena harmóni'a receruta, càci atunci e si sufletulu linistitu si odihnit, cand nu-lu conturba nimenea. La inceputulu crestinatátií santii parinti inca au fost de diferite pareri facia de casatoria, si de chilinu de casatori'a preotiloru, dupa cum se póte vedé din deciséle sínódeloru ecumenice si locale; inse nu e de mirare, pentruca multi dintre santii parinti inca nainte de a fi crestini erau parfumati de filosofile pagane citate mai

susu. Éra unii voiau ca se urmeze apostoliloru, in abnegatiunea de sine insusi. Si acést'a nici astadi nu se opresce la cei ce voescu. Pentru aceea ei hotarira pentru fiesce care crestinu numai o casatoria. Éra la preoti voiau ca se le denege cu totulu casatori'a, dupa cum se póte vedé din hotaririle sinodului localu din Elvira la 305. d. Chr. care nu sunt acceptate de biseric'a nostra. La sinodulu ecumenicu I la 325 inca au voitu unii dintre santii parinti, ca se introduca celibatulu, inse au remasu in minoritate, dupa ce Pafnutie Episcopulu Tiberiei, ca celibe a combatutu celibatulu in unu modu escelinte, despre ce intielegandu inperatulu Constatinu celu mare, cà elu ca neinsuratu, a combatutu celibatulu l'a chematu la sine si l'a sarutatu in ochiulu celu orbu, care erá scosu de pagani sub gónele inscenate de inperatulu Diocletianu. De unde se póte vedé cà cât de urgisitu a fost cilibatulu inaintea lui Constantinu, si ce sensatiune placuta a facutu in elu caderea lui, ca si omu nepreocupatu.

A fost dara dela inceputulu crestinatátií multa cértá si sfada pentru casatoria; adeca de 1879 de ani si nici pana in diu'a de astadi nu s'a gatatu. Si óre ce se insemneze acést'a alt'a, decât cà este o necesitate imperativa de ceva; este unu obstaculu pusu contr'a naturei, care trebuie se se rupa, si natur'a se-si faca rendulu ei. Si omulu se fia omu, cum l'a lasatu Ddieu.

Se vede dara din cele permese cà sant'a scriptura ne spune, cà omulu se nu fia singuru, ba chiar Ddieu dice cà nu-i bine, ca omulu se fia singuru. Si totu-si Santii parinti in entusiasmulu loru primu, nu voiau ca se ierte la crestini a II casatoria; si ce s'a intemplat din acést'a? Aceea cà crestini se casatoreau si a doua óra pe langa tóte cà biseric'a ii-pedepsea ca si pre calatori de lege. Vediendu santii parinti mai tardiu cà oprirea casatoriei a II este lucrú nepracticabilu si prin acést'a se marescu fara de legile, se facu pecate si se calca legea, au coresu smint'a cea facuta din prea multa evlavie la anulu 364 d. Chr. in sinodulu localu dela Laodichi'a, hotarindu, ca crestini, cari au pasitu la a dou'a nunta dupa unu timpu scurtu sè-se póta-cumineca, dupa acést'a apoi prin conesiune archierésca s'a concesu a III si IV. casatoria, adeca s'a sanctionatu séu concesu atátea casatorii crestiniiloru, câte numai s'a soeotitu cà voru fi de ajunsu. Si prin acést'a biseric'a nostra nu numai cà n'au perdutu din védi'a ei nimica, ci inca si-a castigatu pace, linisce si s'a deslegatu mii de pecate crestiniiloru nevinovati, cari pecatuiaru pentru esistintia unei legi necumpetata si prea esagerata.

(Va urmá.)

D i v e r s e.

— **Maiestatea S'a** inperatulu si regele a fost intemplantu Luni'a trecuta la gar'a din Aradn cu ocaziunea rentornárii dela Segedinu, unde calatori, ca sè-se convínga in persóna despre daunele cauzate de esundare-de P. S. S. par. episcopu alu Aradului si de siefii autoritátiloru civile si militari. M. S. conversá cu densii câteva minute, ér dup'aceea plecá între urárele de „se traiesca“ ale publiculu adunatu.

— **Escelenti'a S'a**, par. archiepiscopu si mitropolitu la rentórcerea dela siedintiele delegationali petrecú Marti'a trecuta in Aradu, ér la 4 óre dupa amédi in aceasi dí plecá cu trenulu spre Sibiiu insocitu pana la gar'a din flocu de P. S. S. par. episcopu diecesanu si de o multime de inteligenti din locu.

Scrutiniulu pentru deputatii alesí la sinodulu eparhialu in cerculu electoralu alu Timisiórei se va tiena Marti' in 20 Martiu c. v. a. c. in scóla romanésca din Maiera la 9 óre diminéti'a. Cu acésta ocaziune aducu multiemita alegitoriloru, cari au binevoitu a me onórá cu increderea loru

³⁾ Facere: 2. 18—24. XX) Mat. 19. 6—7.

⁴⁾ Corint. I. c 7.

în decursu de 8 ani alegându-me de deputatu la sinodulu eparchialu în cerculu electoralu alu Timisierii, rugându-ii, ca se nu mai reflecteze la persón'a mea. Timisióra 1-a Martiu 1879. *Dr. Vasiciu*, comisariu consistorialu mireanu.

= **Multiemita publica.** Subscrisii ne tienemu de o santa detorintia a aduce prin acést'a multiemita publica aceluor individui, cari condusi de pietate si zelu catra maic'a nóst'ra biserica au contribuitu la olalta cu sum'a de 134 de fi. v. a., din care suma s'a procuratu o evangelia legata elegantu în catifea rosia cu precíulu de 100 fi. v. a., unu masaiu coloratu de lana pentru prestolu cu 20 fi.; si 4 tréscuri cu 14 fi. v. a. La adunarea acestoru sume au contribuitu urmatorii: Damaschinu Cusmanu, economu 60 fi., Augustinu Patai, silvriu dominalu 21 fi. 50 cr., Teodoru Pop'a invetiatoriu 3 fi., Elen'a Biberea preutésa 2 fi., Elen'a Pop'a invetiatorésa 2 fi., Petru Dugulescu 1 fi., Ann'a Dugulescu 1 fi., Nic'a Dugulescu 1 fi., Ioanu Iovescu 1 fi., Petru Cocisiu 1 fi., Georgiu Malatescu 1 fi., Ioanu Unguru 1 fi., Antoniu Nicolescu 1 fi., Petru Nini 50 cr., Georgiu Dudanu 50 cr., Trifu Iosifescu 1 fi., Ioanu Dugulescu 50 cr., Sofi'a Dugulescu 60 cr., Georgiu Dumitru 50 cr., Georgiu Ianculescu 50 cr., Cumbri'a Dugulescu 50 cr., Onu Secosianu 1 fi., Petru Cocisiu 1 fi., Samsonu Stefanescu 50 cr., Nicolau Triponu 50 cr., Petru Blidariu 1 fi., Georgiu Iovescu 1 fi., Ned'a Nedescu 50 cr., Georgiu Nicolescu 1 fi., Ionu Stefanescu 1 fi., Achimu Siocatiu 1 fi., Trifu Iovitia 1 fi., Moise Iucu 50 cr., Teoderu Blidariu 50 cr., Georgiu Miatu 50 cr., Nic'a Nicolescu 50 cr., Nicolau Iovitia 50 cr., Georgiu Mutiu 50 cr., Ivanu Dudanu 50 cr., Nicolau Dugulescu 50 cr., Petru Dugulescu 1 fi., Petru Iovescu 50 cr., Milentie Cleescu 50 cr., Ivanu Dragoescu 50 cr., Georgiu Nicolescu 50 cr. Ioanu Iovescu 1 fi. Nicolau Hiescu 50 cr., Trifonu Conopame 50 cr., Petru Dugulescu 50 cr., Pavelu Labasianu 50 cr., Nicolau Dudanu 50 cr., Ioanu Iovescu 50 cr., Petru Cusmann 50 cr., Vasiliu Nini 40 cr., Eliseiu Lupulescu 50 cr. Iosifu Davidu 50 cr., Ilie Nedescu 50 cr., Basiliu Nicolescu 50 cr., Vasiliu Iovescu 50 cr., Petru Iucu 1 fi., Ioanu Cocisiu 1 fi., Terentiu Giur'a 50 cr., Flóre Lupu 50 cr., Ann'a Dragoescu 50 cr., Mari'a Luguzanu 50 cr., Cristoforu Deheleanu 50 cr., Ioanu Dugulescu 50 cr., Vasiliu Giurgulescu 50 cr., Georgiu Malatescu 50 cr., Iosifu Lausiu 50 cr., Solomonu Iosifescu 50 cr., Trifu Dugulescu 50 cr., Petru Omulescu 50 cr., Georgiu Giurgulescu 50 cr., Maria Nicolescu 50 cr., — Notâmu aci cã stimatulu domnu Augustinu Patai — de religiune rom. cath. la cumpararea evangheliei a contribuitu 7 fi. 50 cr. ér tréscurile cu 14 fi. li-a procuratu singuru. În numele comitetulu si epitropiei parochiale. Chelmacu în Banatu 15 februaru 1879. Petru Biberea preutu ca presiedinte, Teodoru Pop'a, invetiatoriu ca notariu.

= **Multiemita publica.** Subscrisul vinu prin acést'a din insarcinarea comitetulu parochialu din Borosineu a esprime cea mai caldúrsa multiemita publica parintelui *Mihaiu Feieru*, parochu în locu pentru donarea a 6 opui în precíu de 6 fi. si 40 cr. pe sém'a bibliotecii scolari. Totu cu acést'a ocaziune notezu aci cã prin energi'a Dsale bibliotec'a nóst'ra scolaria numera astadi 50 de volume. I-dorimu dile în delungate, si ca prevedinti'a se-i binecuvinteze pasii sei intru inaintarea instructiunei poporali. Borosineu 6 Martiu 1879. Vasiliu Stefanu, not. com. par. si bibliotecariu.

Conchiamare.

Conform §.-lui 30. din „Statute“ prin acést'a se conchiamu adunarea generala a invetiatorilor rom. gr. or. din dieces'a Aradului pe diu'a de 5/17 aprile (joi dupa ss. pasci) an. cur. în Aradu.

Adunarea generala se va deschide precisu la 3. óre dupa médiadi, ér nainte de médiadi la 9. óre se va intruní Comitetulu Reuniunei, pentru resolvirea agendeluor sale.

Astadi cand invetiatorii romani, si scól'a confes. este

supusa la atâtea probe, sperâmu, cã vor luá parte la adunare, nu numai toti membrii reuniunei — ci în genere toti invetiatorii din diecesa.

Siedintiele se voru tiené în scól'a nóst'ra elementara de langa biserica catedrala.

Lipov'a—Radn'a 8/20. Martie 1879.

Secretariatulu Reuniunii.

Ioanu Tudulescu.

A. D. Romanu.

Concursu. 2—3.

Pentru ocuparea postulu de capelanu langa neputintiosulu parochu Adamu Must'a din comun'a *Glimboc'a*, protopresbiteratulu Caransebesiului, se escrie concursu pana la 20. Martiu a. c. st. *vechiu*. Dotatiunea anuala se cuprinde din $\frac{1}{3}$ parte a venitulu stolariu si a sesii parochiale. Concurrentii au se astérna suplicelu loru instruite conform stat. org. si dispositiuniloru consistoriale dt. 29. Decembre 1875 nr. 858 bis. pana la terminulu indicatu, Oficiulu protopresbiteralu.

Glimboc'a 27 fauru 1879. Comitetulu parochialu.

În contielegere cu prea on.d. protopresbiteru tractualu *N. Andrevicu*.

1—3.

Pentru deplinirea postulu de invetiatoriu la clas'a III.-a dela scól'a inferióra de nou în fintiata, în comun'a *Sietinu*, comitatulu Cianadului; protopopiatulu Aradului, se deschide concursu cu terminu de alegere pe $\frac{25}{6}$ Martiu a. c. Emolumintele sunt: În bani 100 fi. v. a., pentru 6 stengini lemne 60 fi. v. a. scripturistice'a 6 fi. v. a. pentru quartiru 40 fi. v. a. si 15 jugere pamentu estravilanu, pentru incalditulu scólei separatu comun'a se ingrijesce. Doritorii de a ocupá acést'a statiune, sunt poffiti recusurile loru provedinte cu documentele recerute conformu §.-lui 13. din Stat. Org. si atestatu de moralitate, a le asterne subsemnatulu inspectoru de scóle, si inainte de alegere a se presentá în vreo Dumineca, ori serbatóre la st'a biserica pentru a si areta cunosciintiele în cântori si tipicu, recursurile în diu'a alegerii nu voru fi primite.

Comitetulu parochialu.

În contielegere cu: *Teodoru Popovicu* Insp. scol.

1—3.

Pentru renovarea bisericei nóst're din *Firegyház*, cottulu Timisioarei, cerculu Aradului nou se escrie concursu de licitatie minuenta publica, carea se va tiené în faci'a loculu la 6 Aprile nou, or'a 11 nainte de médiadi. Despre ce doritorii de a întreprinde acést'a lucrare se incunosciintieza cu observarea, cã planulu de renovare, preliminarulu de spese, nu altcum conditiunile de licitatie se afla, si se potu vedé în cancelari'a oficiulu parochialu din locu.

Firegyház la $\frac{8}{20}$. Martiu 1879.

Comitetulu parochialu.

1—3.

Amesuratu decisulu consistorialu din 5 febr. a. c. Nr. 106. B. pentru deplinirea parochiei vacante de class'a III.-a redusa *Vascou-Baresti* în protopresbiteratulu Beinsiuului — se escrie concursu cu terminu de alegere pe 3. April. v. a. c. Emolumintele sunt: a) pamentu parochialu 36. holde. b) stólele usuat'e) quartiru liberu cu gradina. — Nrulu caseluor e 140. Recurentii vorr avé a-si trimite petitiunile sale în sensulu stat. organicu avendu documentu si despre absolvirea de celu putienu 4. clase gimnasiale, pana la diu'a premergatória alegerii — la subscrisul în Beinsiu.

Vascou în 26. fauru. 1879.

Comitetulu parochialu.

În contielegere cu protopresbiterulu Beinsiuulu *Vasillu Papp*.

3—3.

Se escrie concursu pentru unu postu de capelanu pre langa neputintiosulu parochu Tom'a Avramescu din *Nicolintiu*, protopresbiteratulu Bisericeii-albe, comitatulu Carasiu, conform parintescei ordinatiuni consist. dtto. 14. Fauru 1879. Nru 845. bis. ex 1878. cu terminu pana in **11 Martie a. c.** in care diua se vá tiené si alegerea. Emolumintele sunt: a.) jumetate din sesiunea parochiala; b.) jumetate din venitul stolariu; si c.) birulu dela 104. case jumetate. — Doritorii de a ocupá acestu postu de capelanu suntu aviasati a-si tramite recursele lor bine instruate conform dispusetiunilor stat. org. bis. Pré Onorat. Domnu Iosifu Popoviciu in Iamu adressate Comitetalui par. si recurentii avendu in vre-o Dumineca ori serbatóre a-se presentá in s. biserica, pentru de a-si aretá desteritatea in cantárele bisericesci si tipicu.

Nicolintiu in 16 Fauru 1879.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu Protopresbiterulu tractualu.

3—3.

Pentru ocuparea capelaniei langa preotulu din *Madrijesci-S. Buceava*, in protopresbiteratulu Buteniloru, prin acést'a se escrie concursu cu terminu de alegere pe **18. Martiu a. c.** Venitul acestei capelanii este a trei'a parte din tóte venitele parochiali adeca :dintr'o sesiune de pamentu, din birulu parochialu dela 180 case si din stolele usuate. Recurentii sub durat'a concursului se voru presentá vre-odata barem la un'a din bisericile parochiali, pentru a-si aretá deprinderea loru in tipicu si in cantare, ér recursele lor bine instruite le voru substerne prin P. O. Oficiu protopresbiteralu din Buteni (Butyin.)

Madrijesci — S. Buceava 18 Fauru 1879.

Comitetulu parochialu.

Cu scirea mea **Constantinu Gurbanu** ppteru.

3—3.

Pentru ocuparea parochiei vacante din *Boadesci* in protopresbiteratulu Buteniloru prin acést'a se escrie concursu pana la **17 Martiu a. c.** st. v. in care diua va fi si alegerea. Venitele acestei parochii suntu — folosirea unei sesiuni de pamentu, cuartiru liberu cu gradina, biru si stole dela 120. de case. Recurentii sub durat'a concursului se voru presentá la biserica pentru a-si aratá deprinderea sa in cantári si tipicu, éra recursele loru instruite cu documinte potrivite unei parochii de a trei'a clasa, le voru substerne pe calea Prea Onoratului Oficiu protopresbiteralu.

Bodesci, la 18 Fauru 1879.

Comitetulu parochialu.

Cu scirea mea **Constantinu Gurbanu**, ppbiteru.

3—3.

Se escrie concursu pentru vacant'a statiune invetiatorésca din comun'a *Percosova*, protopresbiteratulu Versietului, cottulu Timisiului cu terminu de alegere pre **25 Martiu a. c. st. vechiu**. Emolumintele sunt: 63 fl. v. a.; 2 jugere de pamentu class'a I-ma aratoriu; 12 hectolitre si 29 litre de grâu; 12 hectolitre si 29 litre de cucuruзу (papusioiu); 44 chile si 80 deca de slanina; 16 chile si 80 deca de sare; 6 chile si 72 deca de lumini; 16 metri cubici de lemne; 24 metri cubici de paie; 10 fl. v. a. pentru scripturistica; 5 fl. v. a. spelese conferintiei si cuartiru liberu cu gradina de $\frac{1}{2}$ jugeru. Doritorii de a ocupá acestu postu, au de a-si tramite recursele loru instruate conform dispusetiuniloru statutului org. si a le substerne adresate comitetului paro-

chialu Pré On. Domnu Ioane Popoviciu, protopresbiterulu Versietului in Mercin'a per Varadi'a, avendu in vre o dumineca ori serbatóre a se presentá in biserica pentru a-si aretá desteritatea in tipicu si cantárele bisericesci. —

Percosov'a in $15\frac{1}{2}$ 1879.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protterulu tractualu.

3—3.

Din caus'a neinsinuárii recurentiloru pentru dobandirea postului dela a II-a scóla confes: din nou infiintata in comun'a *Sicul'a*, in Inspect: Agrisiului, cottulu Aradului prin acést'a se publica alegere nóua pe a **5-a Septemana in paresimi** adeca pe **18 Martiu a. c.** Emolumintele sunt: in bani gat'a 200 fl. v. a. 5 orgii de lemne; séu 30 fl. v. a. cortelu liberu, si tace dela inmormentári. Petentii acestui postu au a produce: testimoniu preparandialu, carte de botezu si atestatu despre portarea morala si despre ocupatiunea de pana acuma, apoi se-se presinte la biserica pentru a se recomandá si prin cantare; recursele purtandu adresa comitetului parochialu, se se trimita concernintelului Inspect. scol. Demetriu Pop'a in Szöllös-Csigherét per Pankota; dela progresulu ce-lu va aretá alesulu — va aterná si imbunatatirea salariului seu. —

Sicul'a 14. fauru 1879.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Demetriu Pop'a**, inspect. scol.

3—3.

Dupa ce invetiatoriulu din *St. Mihaiulu romanu*, Vichen-tiu Surdu a abdisu de postulu seu, prin acést'a pe statiunea acést'a indiestrata cu emolumintele: 150 fl, 40 chible de grâu, 2 jugere de pamentu aratoriu, 8 stangeni de lemne, din care are a se incaldi si scól'a, cortelu liberu cu 2 odai, si o gradina intravilana se escrie concursu pana in **25 Martiu a. c.** cand se va tiené si alegerea. — Doritorii de a ocupá acestu postu suntu indrumati a substerne recursurile sale provideute cu testimoniu de cualificatiune pana in **23. Martiu a. c.** inspectorului districtualu de scóle, si a se presentá in vre-o dumineca séu serbatóre in biserica spre documentarea desteritátiiloru in cantári si tipicu.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Mel. Dreghiciu**, prot. si inspectoru de scóle

NEGUTIATÓRI'A

la

4—6.

„màti'a négra“

a lui

FRANCISCU si EDUARDU TONES

d'in Aradu, in piati'a principala

si-recomenda stabilementulu ei bine aprovisiontu pentru droguele, bacanii, specerii, articuli de coloratu, farine totu soiulu, sementie pentru economii si gradine, papire si feliu de feliu de alte recuisite de scrisu si cu ape meneralu totu de-a-un'a próspete.

Tóte aceste cu pretiurile cele mai eftine.

Comandele din provincia le efectuéza la momentu pr'in posta, punendu in contu pentru fia-care statiune numai portulu de cruceri 33. la o greutate de 5 chilo.